

Zienswijze op het Regionaal Programma Energievoorziening

Betreft: Zienswijze op het Regionaal Programma Energievoorziening.
Regio Stedendriehoek – ontwerp april 2025

Datum: 22 juni 2025

Ingediend door: Vereniging Door Weer en Wind
verenigingdoorweerenwind@gmail.com
Gelders Hoofd 2, 7399 RA EMPE

Per e-mail verzonden rpe@regiostedendriehoek.nl.

Hierbij presenteren wij, leden van de vereniging Door Weer en Wind en omstreken, onze zienswijze op het Regionaal Programma Energievoorziening.

Rechtstreekse melding aan actieve belanghebbenden

Voor dat wij onze bevindingen over het RPE gaan toelichten, moet ons iets van het hart. Onze vereniging heeft in eerdere trajecten (zoals RES 1.0 en Plan Mer) herhaaldelijk zienswijzen ingediend, maar werd nooit rechtstreeks geïnformeerd over nieuwe documenten waar opnieuw op gereageerd kon worden. In de praktijk moeten wij dergelijke stukken telkens via via vernemen en zijn we afhankelijk van ons eigen netwerk om op de hoogte te blijven. Dat schaadt het vertrouwen en doet geen recht aan onze rol als serieuze en betrokken gesprekspartner. Als behoorlijke bestuurders mag van overheden worden verwacht dat zij belanghebbenden actief informeren. Wij pleiten daarom voor een rechtstreekse meldplicht richting alle partijen die eerder een zienswijze hebben ingediend, conform artikel 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Wij hebben het rapport zorgvuldig bestudeerd. Op basis van onze bevindingen hebben wij een zienswijze opgesteld. In de zienswijze verwijzen wij naar relevante passages uit het rapport.

Compliment

Wij willen beginnen met een compliment. Het Regionaal Programma Energievoorziening (RPE) maakt op toegankelijke wijze duidelijk dat de energietransitie een brede, integrale opgave is waarin provincie, gemeenten, waterschappen, netbeheerders, marktpartijen én inwoners een plek krijgen. Die brede blik is een goede basis om samen verder te bouwen.

Naast bovenstaand compliment hebben wij ook kritische kanttekeningen vastgesteld. Deze lichten wij puntsgewijs toe:

1. Basiskaders voor gezondheid, natuur en leefomgeving ontbreken

Hoewel het rapport veel aandacht besteedt aan “zorgvuldig ruimtegebruik” (p. 7), missen wij *concrete randvoorwaarden* voor de effecten van elk type opwek op mens en natuur;

- *Geluid- en slagschaduwnormen* voor windturbines worden niet genoemd;
- *Ecologische impact* (trekroutes vogels, stikstofbelasting) blijft onbesproken;
- *Cumulatieve effecten* op landschap en leefomgeving ontbreken.

Verzoek: voeg duidelijke basiskaders toe (bijlage of hoofdstuk) waarin per energiebron minimale normen voor geluid, veiligheid, natuur en gezondheid worden vastgelegd in duidelijk leesbare taal.

2. Rol van inwoners in besluitvorming blijft onduidelijk

Het RPE benadrukt het belang van samenwerking met inwoners en lokaal eigendom (p. 7), maar laat open hoe en wanneer inwoners daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen. Participatie wordt als uitgangspunt genoemd, maar niet uitgewerkt. In de praktijk blijft het daardoor onduidelijk of inwoners vroegtijdig worden betrokken bij plannen, of pas mogen reageren als beleid al grotendeels is vastgesteld.

Daarnaast staat dat *er gestreefd* wordt naar participatie met inwoners. Wat houdt dit in? Wanneer er onvoldoende animo is, worden inwoners dan voor een voldongen feit gesteld? De transitie zal moeten plaatsvinden.

In het rapport wordt diverse keren gesteld dat wordt gestreefd naar 50% lokaal eigendom in de projecten voor de opwek, opslag en levering van duurzame energie. Maar nergens wordt uitgewerkt wat lokaal eigendom betekent (financieel eigendom? lokaal gebruik van de energie? hoe dichtbij is lokaal?) zodat het onmogelijk is om aan te tonen of in een concreet project al dan niet sprake is van 50% lokaal eigendom.

Verzoek: geef helderheid over de momenten waarop inwoners kunnen meepraten of meebeslissen. Benoem welke participatievormen verplicht zijn, en borg dat dit voorafgaand aan beleidsvorming gebeurt, niet pas achteraf.

3. Monitoring, bijsturing en verantwoordelijkheid

Het rapport belooft “jaarlijkse monitoring” (p. 7), maar laat open:

- Wie beoordeelt of de koers wordt gehaald;
- Welke correctiemaatregelen worden ingezet;
- Wie bestuurlijk of financieel verantwoordelijk is wanneer onderliggende projecten stagneren.

Verzoek: stel een *regionale regietafel* in met heldere escalatieroutes en maak de monitorrapportages openbaar.

4. Waterbedeffect en ruimtelijke rekbaarheid

Het RPE zegt terecht dat mislukte windplannen op de Veluwe niet automatisch elders hoeven te worden ingehaald (p. 7). Tegelijk blijft het document vaag over *hoe het alsnog halen van doelstellingen dan wel gebeurt*. Zonder harde uitsluitingen ligt een waterbedeffect — bijv. extra druk op de Voorsterklei — voor de hand.

Verzoek: benoem een procedure om energie opwek capaciteit eerlijk te verdelen als locaties uitvallen.

5. Gebrek aan concrete keuzes en locaties

Het rapport stelt uitdrukkelijk dat er “nog geen keuzes worden gemaakt voor de lokale inrichting” (p. 19). Dat maakt het *niet-toetsbaar* voor inwoners en volksvertegenwoordigers en creëert rechtsonzekerheid.

Verzoek: voeg tenminste een *indicatieve kaart* toe met voorkeurs- en uitsluitingsgebieden, of plan een separate locatiekeuze-ronde met bindende criteria.

6. Beperkte feitelijke onderbouwing en risicoanalyse

Voorbeelden uit de tekst:

Voorbeeld uit RPE

"We denken dat we in 2050 ongeveer 80 % lokaal kunnen opwekken." (p. 8)

"Plannen voor windenergie? Reken op 8-10 jaar doorlooptijd." (p. 25)

Voetnoten op p. 8 met "aanname dat de helft van de duurzame gassen van buiten de regio komt".

Waarom onvoldoende?

Steunt op *inschatting*, geen haalbaarheidsstudie. Er wordt als bron gegeven: 'Stedendriehoek E-Perspectief-schematisch-v4.3'. Maar waar is dit te vinden?

Geen scenario-analyse van juridische of maatschappelijke risico's.

Externe afhankelijkheden worden niet doorgerekend op leveringszekerheid of kosten.

Verzoek: voeg een *risico- & gevoeligheidsanalyse* toe inclusief alternatieve paden bij tegenvallende technologie, draagvlak of netcapaciteit.

7. Onduidelijke basiskaders geven inwoners geen houvast

Het energieperspectief wordt expliciet omschreven als een "levend document" zonder formele status of besluitvormingsproces. Kaders volgen pas uit later lokaal beleid. Dit maakt het voor inwoners lastig te overzien wat de impact is in hun directe leefomgeving. Verschillen in doelen tussen gemeenten kunnen leiden tot ongelijke verdeling en vergroten het risico dat sommige gemeenten zwaarder belast worden, zonder centrale toetsing of bescherming van bewoners.

Het rapport noemt nergens concrete *beschermingsinstrumenten* (afstandsnormen, vergunningseisen) of een *compensatieregeling* (bijdrage omgevingsfonds, stroomkorting).

Daarnaast verzoeken wij om naast de basiskaders gelijktijdig compensatieregelingen uit te werken voor direct betrokken inwoners om impact op de directe leefomgeving te compenseren. Dit zal de positieve tegemoetreding van de aanpassingen ten goede komen.

Verzoek: veranker minimale beschermings- en compensatierechten vóórdat grootschalige opwekplannen vergund kunnen worden, zodat inwoners tijdig inzicht krijgen in wat er mogelijk op hen afkomt — vóórdat projecten concreet worden.

8. Het rapport leunt sterk op aannames in plaats van verifieerbare data

Scenario-denken is nuttig, maar de stap naar beleidskeuzes vraagt dat aannames (bijv. diepe geothermie, waterstof, flexibiliteitstechnieken) worden onderbouwd met concrete pilots, business-cases en haalbaarheidsstudies.

Bijlage 1 geeft een beschrijving van relevante energietechnologieën, maar het ontbreekt in deze fiches aan bronverwijzing, kostencurve en realisatiegraad

Verzoek: voeg voor elke sleutel-technologie een *onderbouwingsfiche* toe met bronverwijzing, kostencurve en realisatiegraad elders.

9. Aandacht voor nieuwe technologieën ontbreekt in borging

Het RPE benoemt dat er oog is voor nieuwe ontwikkelingen, maar het blijft onduidelijk hoe kansrijke technologieën zoals thoriumcentrales, thermische opslag of modulaire windturbines structureel worden meegenomen. Zonder duidelijke werkwijze dreigt het risico dat innovaties te laat of helemaal niet worden benut.

Verzoek: organiseer periodiek (bijvoorbeeld tweejaarlijks) een onafhankelijke toets op technologische innovaties en zorg dat het RPE voldoende flexibiliteit biedt om beleid en plannen hierop aan te passen.

Verduidelijking en reactie

Het Ontwerp-RPE biedt een stevige *visie* en een *inclusieve toon*, maar mist nog de *harde architectuur* – kaders, risicoparagraaf, locatiekeuzes en een robuuste participatiestrategie – die inwoners nodig hebben om volwaardig partner te zijn. Wij verzoeken u daarom om een duidelijke beantwoording van de verzoeken die hierboven zijn opgenomen. Daarnaast vragen wij om een specifieke reactie per onderwerp, zodat wij beter inzicht krijgen in de beweegredenen achter de gemaakte keuzes. Pas dan ontstaat het wederzijds vertrouwen dat de energietransitie niet alleen *door* maar ook *voor* en met de inwoners van de Stedendriehoek wordt gerealiseerd.

Wij hopen op een zorgvuldige en transparante behandeling van onze zienswijze en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Ondertekening

Saskia Dingemans

Voorzitter bestuur vereniging Door Weer en Wind

Nanske Kuiken

Lid vereniging Door Weer en Wind

Ps: Wij hebben tevens geconstateerd dat de documentatie niet volledig is. Bijlage 5 Plan MER ontbreekt.